

Enhancement of Knowledge and Building and Environment Assessment Tools to Increase Efficiency of Phuket Old Town Preservation and Development*

การเสริมสร้างองค์ความรู้สำหรับเครื่องมือการประเมินอาคารและสภาพแวดล้อม
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต*

Siwaphong Thongjua¹

Architectural Technology Faculty of Science & Technology Phuket Rajabhat University

siwaphong.t@pkru.ac.th

ศิวพงศ์ ทองเจือ²

สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

siwaphong.t@pkru.ac.th

Arphaphon Wonglaksanaphan³

Architecture Program, Faculty of Architecture, Chiang Mai University

arphaphon.w@cmu.ac.th

อาภาภรณ์ วงศ์ลักษณพันธ์⁴

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

arphaphon.w@cmu.ac.th

Received : 2023-02-26

Revised : 2023-04-20

Accepted : 2023-04-26

¹Assistant Professor

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์

³Lecturer

*This article is part of a research project on the design and development of vernacular architecture to promote cultural tourism in Phuket Old Town. received a research grant from Phuket Rajabhat University Fiscal Year 2020.

⁴อาจารย์ ดร.

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการออกแบบและพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563

Abstract

The research aims to create a guideline for improving the image of the city in Phuket Old Town by using quantitative and qualitative research methods (mixed methods). There are three study areas: 1) the core area; 2) the old city area (the core zone); and 3) the buffer zone. The research was conducted using a single data collection and five distinct sampling groups: 1) Phuket Provincial Natural Environment and Arts Conservation Committee; 2) Phuket Old Town Preservation and Development Subcommittee 3) A working team supporting the Phuket Old Town Conservation and Development Subcommittee 4) Thaksin Architects Commission; and 5) Thaksin City Planning Architects Committee, totaling 82 people. The result showed that the efficiency and building and environment assessment tools enhancement for conservation and development of Phuket Old Town include the following five factors: 1) the master plan for land development 2) the roles and responsibilities of the area supervisor 3) the standard criteria for public space, buildings, and architecture 4) the design according to the context of communities, landscapes, places, and climate suitability; and 5) the preservation and promotion of cultural heritage for sustainable community-based tourism.

Keywords: Preservation, Phuket Vernacular Architecture, Contemporary Vernacular Architecture, Phuket Old Town

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ของเมืองในย่านเมืองเก่าภูเก็ต ด้วยกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (mix methods) มีพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 ส่วน คือ 1) เขตพื้นที่แกนหลัก (Core area) 2) เขตพื้นที่เมืองเก่าตามประกาศฯ (Core zone) และ 3) เขตพื้นที่ต่อเนื่องตามประกาศฯ (Buffer zone) โดยการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว และใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) คณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต 2) คณะอนุกรรมการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต 3) คณะทำงานสนับสนุนคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต 4) คณะกรรมการการสถาปนิกทักซิณ และ 5) คณะกรรมการการสถาปนิกผังเมืองทักซิณ รวมจำนวน 82 คน ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือการประเมินอาคารและสภาพแวดล้อมในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต มี 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) แผนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ 2) บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลพื้นที่ 3) เกณฑ์มาตรฐานพื้นที่สาธารณะ อาคาร และสถาปัตยกรรม 4) การออกแบบภายใต้บริบทของชุมชน ภูมิทัศน์ สถานที่ และความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ และ 5) การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภูเก็ต สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย ย่านเมืองเก่าภูเก็ต

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 4 การพัฒนาภาค หัวข้อยุทธศาสตร์เมืองและพื้นที่เศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) กระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึงมากขึ้น 2) เพื่อพัฒนาเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่ม 3) เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักให้ขยายตัวอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 4) เพื่อพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยยุทธศาสตร์ที่ 9 ได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017: 170).

แนวทางดังกล่าวทำให้มีการพัฒนาภาคใต้ที่มุ่งเน้นการสร้างรากฐาน เพื่อสร้างรายได้ที่หลากหลายจากทุนทางวัฒนธรรม โดยแนวคิดสำหรับการพัฒนาเมืองนั้น มีแนวคิด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ เพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุล 2) ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน 3) การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และ 4) การรักษาอัตลักษณ์ของเมืองและสร้างคุณค่าของทรัพยากรเพื่อกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ สืบสานประเพณี วัฒนธรรม สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน และเมืองเก่า ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ชุมชน และการสร้าง “แบรนด์” หรือ “เอกลักษณ์ของเมือง” เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองอย่างมีคุณค่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017: 179).

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ทำให้เกิดโครงการจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เมืองเติบโตไปในทิศทางที่สอดคล้องกันระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ สังคม เศรษฐกิจ และการดำรงอยู่ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์อย่างเหมาะสม โดยแผนแม่บทดังกล่าวได้มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับการต่อยอด โดยมีแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าและพื้นที่ต่อเนื่อง โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) เขตพื้นที่แกนหลัก (Core area) 2) เขตพื้นที่เมืองเก่าตามประกาศ (Core zone) และ 3) เขตพื้นที่ต่อเนื่องตามประกาศ (Buffer zone) รวมถึงมีการลงสำรวจเบื้องต้นของประเภทอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าตามขอบเขตในพื้นที่ทั้ง 3 ส่วน (King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, 2019) การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าและพื้นที่ต่อเนื่องส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์แก่เมืองให้ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งลักษณะทางกายภาพที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อการให้คุณค่าทางด้านสุนทรียภาพ ประวัติศาสตร์ สังคม จิตวิญญาณ และการต่อยอดองค์ความรู้ ซึ่งช่วยสร้างความประทับใจ ในการดึงดูดการลงทุนในพื้นที่เมืองเก่าและขยายการเติบโตด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ภูเก็ตได้เป็นอย่างดี

แนวโน้มทางเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตนับตั้งแต่ผ่านพ้นยุคอุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกและยุคแห่งการทำยางพารา มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งได้รับการส่งเสริมทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทำให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของจังหวัดและประเทศไทย ปัจจุบันส่วนหนึ่งเนื่องจากภูเก็ตมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม ส่งผลให้มีกลุ่มนักท่องเที่ยวมาเยือนเพิ่มขึ้นทุกปี ต่อมาตลาดโลกให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) วัฒนธรรมท้องถิ่นจึงถูกหยิบยกให้เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น กลายเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2541 เมื่อเทศบาลนครภูเก็ต ได้มีการจัดงานย้อนอดีตเมืองภูเก็ต ครั้งที่ 1 ทำให้พื้นที่ย่านเมืองเก่าที่เคยซบเซาเริ่มกลับมา มีความคึกคักอีกครั้ง มีการเข้ามาจัดการทั้งด้านกายภาพภายในเมืองให้เป็นถนนคนเดิน (walking street) รวมถึงการปรับปรุง

อาคารและสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในมิติใหม่ตามกระแสโลก ส่งผลเกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจและการลงทุนในย่านเมืองเก่าภูเก็ตในระยะยาวต่อไป โดยมีการหยิบยกประเด็นทางวัฒนธรรมมาตีความในมิติที่หลากหลายมากขึ้น

หนึ่งในรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน คือ การกำหนดมาตรฐานอาคารและสิ่งก่อสร้าง ประกอบด้วย ความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้างในเขตพื้นที่เมือง ความสูงของสิ่งก่อสร้าง รูปแบบสถาปัตยกรรม และการจัดการภูมิทัศน์ (Nuchanart Ratayasu Wongchai, 2011: 44-45) ภายหลังจากมีการประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 127 ตอนพิเศษ 92 ง หน้า 39 ประกาศ ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2553 จังหวัดภูเก็ตจึงได้มีมาตรการในการจัดการเชิงพื้นที่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์ย่านเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งทางภาครัฐมีการจัดทำแนวทางในการอนุรักษ์กลุ่มอาคารเก่า รวมถึงมีการออกแบบปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในย่านเมืองเก่าเพื่อรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการอนุรักษ์และปรับปรุงอาคารดั้งเดิม มีการจัดทำคู่มือข้อเสนอแนะและวิธีการปรับปรุงอาคารเบื้องต้นโดยภาคเอกชนเจ้าของอาคารจะต้องดำเนินการเองให้เป็นไปตามมาตรการทางกฎหมายโดยผ่านการพิจารณาจากคณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาแบบขออนุญาตก่อสร้างของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ โดยยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการจัดทำข้อกำหนดรูปแบบอาคารและลักษณะอาคารที่มีรายละเอียดในการปรับปรุงอาคารเก่าที่มีคุณค่าและข้อกำหนดในการก่อสร้างอาคารใหม่สำหรับภาคเอกชน รวมถึงมีเครื่องมือประเมินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของภาครัฐที่มีมาตรฐานเพื่อส่งเสริมให้เกิดความกลมกลืนและการสร้างอัตลักษณ์ในภาพรวมให้แก่ย่านเมืองเก่าภูเก็ต การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในส่วนการปรับปรุงอาคารเก่าและอาคารก่อสร้างใหม่ในช่วงที่ระยะเวลาผ่านไป จึงเป็นไปในลักษณะที่สถาปนิกหรือเจ้าของอาคารมีความรู้และนำเสนออาคารในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการหยิบยกรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นแต่ละยุคสมัยมาใช้ในการออกแบบ รวมถึงการลดทอนองค์ประกอบสำคัญที่เป็นลักษณะเฉพาะของสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างเดิมในย่านเมืองเก่าภูเก็ต ในปัจจุบันอาคารภายในพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ตจึงมีความหลากหลายของลักษณะและรูปแบบอาคาร ทั้งในส่วนอาคารที่สร้างความกลมกลืนและอาคารที่ขัดแย้งกับอาคารเก่าในย่านเดิม

จากสถานการณ์ดังกล่าว ได้นำไปสู่โจทย์วิจัยในการต่อยอดการศึกษารูปแบบการพัฒนาย่านนอกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในย่านเมืองเก่าภูเก็ตจากข้อมูลพื้นฐานด้านการอนุรักษ์อาคารทรงคุณค่าตามโครงการจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าภูเก็ต พ.ศ. 2562 ภายใต้นโยบายที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าของกลุ่มอาคารและสิ่งปลูกสร้างดั้งเดิมไว้อย่างกลมกลืน จึงเป็นที่มาของคำถามในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานองค์ความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบชุมชนเมือง เครื่องมือการประเมินอาคารและสภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างกรอบประเมินแนวทางการออกแบบงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยในย่านเมืองเก่าภูเก็ต และนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของเมืองที่เกิดจากสถาปัตยกรรมทั้งส่วนดั้งเดิมและส่วนใหม่ให้เกิดความกลมกลืน ซึ่งมีผลต่อการส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้แก่บริเวณเมืองเก่าภูเก็ตในอนาคต การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ของย่านเมืองเก่าภูเก็ต และเสนอแนะแนวทางการออกแบบและพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาขอบเขตมาตรการทางกฎหมายรวมถึงคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต และกลุ่มวิชาชีพนักออกแบบทั้งสถาปนิก สถาปนิกผังเมือง ผ่านมุมมองของภาคหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเมืองในการยกระดับองค์ความรู้และเสริมสร้างเครื่องมือในการประเมินประสิทธิภาพการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตเพื่อเป็น

กรอบแนวทางในการพัฒนาเชิงนโยบายหรือข้อกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการพื้นที่ย่านเมืองเก่าภูเก็ตให้มีมาตรฐานและคุณภาพในอนาคต โดยไม่ครอบคลุมมิติการอยู่อาศัยของภาคประชาชน

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต

1) กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 และ (ร่าง) กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ต

กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2554 ฉบับนี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 55ก วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ปัจจุบันยังมีผลบังคับใช้อยู่ ภายใต้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ซึ่งได้ยกเลิกการกำหนดอายุการบังคับใช้ของผังเมืองรวม สำหรับการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในกฎกระทรวงฉบับนี้ พบว่า มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (สีน้ำตาลอ่อน) ในบริเวณอื่น แต่ไม่ได้กำหนดในบริเวณเขตย่านอนุรักษ์เมืองเก่าภูเก็ต ในเขตเทศบาลนครภูเก็ต ซึ่งเป็นย่านการค้าเก่าแก่ที่มีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ในลักษณะจีนผสมยุโรปเป็นจำนวนมาก โดยพื้นที่บริเวณดังกล่าว ได้ถูกกำหนดเป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีแดง) โดยมีข้อกำหนดดังนี้ “ข้อ 9 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ให้ใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อพาณิชยกรรม การอยู่อาศัย การท่องเที่ยว สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละ 70 ของแปลงที่ดินที่ยื่นขออนุญาต ทั้งนี้ มาตรการทางกฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 ไม่ได้กำหนดให้เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ในพื้นที่ดังกล่าว

สำหรับ (ร่าง) กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ต ได้กำหนดพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภท อศ. อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (เขตสีน้ำตาลอ่อน) อศ.-3 พื้นที่ 58.30 ไร่ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย การพาณิชยกรรม พื้นที่ไม่เกิน 100 ตารางเมตร โรงแรมประเภท 1 และ 2 ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม และการส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณคดี หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น ที่ดินประเภทนี้ ให้มีความสูงอาคารไม่เกิน 12 เมตร และถ้าอาคารที่จัดให้มีช่องทางเดินด้านหน้าอาคารทะลุถึงอาคารข้างเคียง ตามลักษณะสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส (จีนผสมโปรตุเกส) ให้มีพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินไม่น้อยกว่า ร้อยละ 84 ของแปลงที่ดินที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคาร แต่ถ้าเป็นอาคารอื่นที่มีได้มีลักษณะตามรูปแบบดังกล่าว ให้มีพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินไม่เกินร้อยละ 60 ของแปลงที่ดินที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เหตุผลในการปรับเปลี่ยน เพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2563 และ (ร่าง) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

สำหรับ (ร่าง) ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ได้มีมาตรการเสนอปรับใน (ร่าง) ประกาศ ดังนี้ (5) พื้นที่บริเวณที่ 4

(ก) เขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม หรือย่านอาคารเก่าในเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต

(ก.1) ให้ทำเฉพาะอาคารที่มีความสูงไม่เกิน 9 เมตร สำหรับอาคารอื่นที่มีได้มีลักษณะตามรูปแบบสถาปัตยกรรมชิโน-โปรตุกีส ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของที่ดินแปลงที่ขออนุญาต

(ก.2) ห้ามก่อสร้างอาคารที่มีรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกลม หรือรูปทรงอิสระ ในเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต

(ก.3) ห้ามก่อสร้างหรือติดตั้งป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายทุกชนิด ในเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต เว้นแต่

1. ป้ายที่ใช้บอกชื่อสถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานศึกษา ศาสนสถาน และต้องมีความสูงไม่เกิน 6 เมตร และมีพื้นที่รวมกันไม่ถึง 5 ตารางเมตร และมีรูปแบบและสีที่กลมกลืนกับสภาพอาคารในย่านเมืองเก่า การวัดความสูงของป้ายให้วัดจากระดับถนนด้านหน้าบ้านถึงยอดสูงสุดของป้าย

2. ป้ายร้านค้า ป้ายประชาสัมพันธ์ชั่วคราว ที่ติดตั้งไว้ได้กับเสาตบบริเวณหน้าอาคาร ให้ติดตั้งขนานกับผนังอาคาร โดยให้มีส่วนยื่นล้ำจากผนังอาคารได้ไม่เกิน 50 เซนติเมตร และมีความสูงจากพื้นหน้าอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

3) ประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2560

ประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 (1) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า พ.ศ.2564 และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 310/2559 ลงวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2560 จึงประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต มีเนื้อที่รวม 2.76 ตารางกิโลเมตร โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 บริเวณ คือ ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า และขอบเขตพื้นที่ต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต มีอำนาจในการพื้นที่ตามประกาศ เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการพื้นที่ตามประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต นอกจากคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด จังหวัดภูเก็ต ยังมีคณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อสนับสนุนการทำงานพิจารณาถ่วงดุลรูปแบบหรือแบบแปลนอาคารของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานรัฐอย่างอื่น ที่อาจพัวพันในบริเวณเมืองเก่าภูเก็ตเบื้องต้น ก่อนนำเสนอให้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยมีอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทั้ง 2 ระดับ คือ 1) คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต 2) คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต

4. (ร่าง) เทศบัญญัติเทศบาลนครภูเก็ต เรื่อง กำหนดประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง ระยะ ระดับ ความสูง แนวอาคาร และบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในย่านเมืองเก่าในท้องที่เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

หลักการและเหตุผลประกอบ (ร่าง) เทศบัญญัติเทศบาลนครภูเก็ต เรื่อง กำหนดประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง ระยะ ระดับ ความสูง แนวอาคาร และบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในย่านเมืองเก่าในท้องที่เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต สำหรับพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต ได้มีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2553 เพื่อกำหนดเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมหรือย่านอาคารเก่า การใช้ประโยชน์ที่ดินและควบคุมอาคาร จากการวิเคราะห์ข้อกำหนดกฎหมายฉบับดังกล่าว พบว่ามีหลักเกณฑ์บางประการที่ยังไม่ครอบคลุม และไม่สอดคล้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าที่มีอัตลักษณ์ของงานสถาปัตยกรรมเฉพาะถิ่น ซึ่งมีลักษณะรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันทั้งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และแต่ละรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ดังนั้น เพื่อป้องกันการทำลายสถาปัตยกรรมที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ และการรักษาบรรยากาศความเป็นเมืองเก่าภูเก็ตให้สอดคล้องกับการประกาศเขตเมืองเก่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2564 และเพื่อให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เมืองเก่าและประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยววัฒนธรรมได้รับการปกป้องคุ้มครองและดูแลอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์และข้อกำหนดบางประการให้ครบถ้วนจึงต้องตราเทศบัญญัตินี้

การกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือเทศบัญญัติท้องถิ่นในกรณีเป็นเทศบาล ซึ่งทำได้ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไข เป็นมาตรการที่นิยมใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง (ร่าง) เทศบัญญัติเทศบาลนครภูเก็ต เรื่อง กำหนดประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง ระยะ ระดับ ความสูง แนวอาคาร และบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในย่านเมืองเก่าในท้องที่เทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต สำหรับเป็นมาตรการอนุรักษ์ภายใต้โครงการจ้างที่ปรึกษาดำเนินการตามกระบวนการประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้ (ร่าง) เทศบัญญัติฉบับนี้ ในการออกใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารและการพิจารณาการออกใบอนุญาตอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่น จะอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการควบคุมอาคารเมืองเก่าภูเก็ต และคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต หรือที่มีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

5. กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม (Thailand Charter on Cultural Heritage Sites Management) เป็นธรรมนูญแนวทางในการปฏิบัติสำหรับนักอนุรักษ์ผู้มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โดยถือว่าการอนุรักษ์ก็คือการบริหารจัดการ เพื่อรักษาคุณค่าให้คงอยู่และเพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับจากแหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งเป็นหลักแนวคิดสากลจากประกาศ Venice Charter เป็นกฎบัตรสากลระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิก ICOMOS จึงได้เกิดเป็นระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ. 2528 ในชื่อ “คณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติว่าด้วยสภากาารโบราณสถานระหว่างประเทศ” โดยมีสมาคมอิคอมอสไทย (ICOMOS Thailand) เป็นองค์กรระหว่างประเทศ ที่ปรึกษาด้านการอนุรักษ์โบราณสถานและมรดกโลกทางวัฒนธรรมของยูเนสโก ในการทำหน้าที่เป็นองค์กรวิชาการอิสระเพื่อสาธารณประโยชน์ ด้านการอนุรักษ์ของมรดกทางวัฒนธรรม และประสานการทำงานในฐานะคณะกรรมการระดับชาติตัวแทนของประเทศไทยในองค์กรในนาม ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) โดยกฎบัตรดังกล่าว มีหมวดสาระสำคัญ ดังนี้ 1) กรอบความคิด 2) นิยามศัพท์ที่สำคัญ 3) คุณค่าและการประเมินคุณค่าของมรดกวัฒนธรรม 4) การบริหารจัดการมรดกวัฒนธรรม และ 5) การมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กฎบัตรดังกล่าวมิใช่กฎหมายที่ต้องบังคับใช้ แต่เป็นแนวทางในการดำเนินการด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน สามารถใช้ในการดำเนินการเป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และพัฒนาามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (ICOMOS Thailand Association, 2011)

แนวคิดเกณฑ์การประเมินอาคารและสภาพแวดล้อมย่านเมืองเก่า

เนื่องจากความเป็นย่านเมืองเก่ามีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งสภาพสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ทำให้เมืองมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมไปตามยุคสมัยและมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การทำความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานที่เชื่อมโยงไปสู่การก่อรูปของงานสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในท้องถิ่นนั้น ทั้งส่วนการอนุรักษ์และการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยที่เกิดขึ้นในย่านชุมชน โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ดังนี้

1) แนวคิดการประเมินมาตรฐานสภาพแวดล้อมย่านเมืองเก่า (Form-Based Codes) การพัฒนารหัสรูปแบบข้อกำหนดทางการออกแบบชุมชนเมืองตามเกณฑ์ Form-Based Codes หรือ FBCs เกิดขึ้นจากสถาบัน Form-Based Codes Institute (FBCI) ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาองค์ความรู้ขององค์กรการเติบโตอย่างชาญฉลาดแห่งสหรัฐอเมริกา (Smart Growth America) โดยเป็นองค์กรมีอาชีพที่อุทิศตนเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการใช้ข้อกำหนดมาตรฐานด้านการออกแบบชุมชนเมืองตามเกณฑ์ FBCs เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการออกแบบเพื่อประยุกต์ใช้ข้อกำหนดในการออกแบบอาคารและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่นั้น ๆ ในการใช้งานและพัฒนามาตรฐาน FBCs ของพื้นที่ใด ๆ จะมีกระบวนการและ

วิธีการที่นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของชุมชนตามรูปแบบของความเป็นเมืองตามช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหรือการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในพื้นที่ที่มีความละเอียดอ่อนทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเปราะบางหรือความเข้มข้นทางประวัติศาสตร์สูง โดยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้สู่แนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยที่เป็นองค์รวมของย่านที่เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ (contemporary vernacular design)

แนวทางของ FBCs จึงเป็นการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนโดยทำการศึกษารูปแบบของสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และจัดทำมาตรฐานการออกแบบย่านและชุมชนซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของหนังสือพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม (Architectural Pattern Book) ไปสู่เทคนิคและวิธีการโดยกระบวนการทางกฎหมายในรูปแบบของ FBCs โดยการสร้างมาตรฐานงานออกแบบด้วยรหัส (code writing) ที่มีความสมบูรณ์และเหมาะสมต่อชุมชนนั้น ๆ โดยวัตถุประสงค์ของ FBCs โดยขั้นแรกจะทำการศึกษามาตรฐานทางสถาปัตยกรรมในบริบทของพื้นที่เพื่อจัดทำเป็นเกณฑ์ข้อกำหนดรายละเอียดทางสถาปัตยกรรมเพื่อควบคุมย่านในอนาคต สำหรับกระบวนการศึกษาสถาปัตยกรรม ได้คำนึงถึงสถาปัตยกรรมดั้งเดิมในพื้นที่ตามบริบทนั้น ๆ เกี่ยวกับความเข้าใจมาตรฐานทางสถาปัตยกรรม (comprehensive architectural standards) ประกอบรายละเอียดทางด้านการสถาปัตยกรรม 5 ข้อ ดังนี้ 1) รูปทรง (Massing) ได้แก่ รูปทรงอาคาร (building form) และรูปทรงหลังคา (roof form) 2) องค์ประกอบด้านหน้า (Facade composition) 3) ประตูและหน้าต่าง (Window and doors) 4) องค์ประกอบและรายละเอียดต่าง ๆ (Element and detail) และ 5) การจัดกลุ่มของวัสดุ (Combinations of materials)

แนวคิดการสร้างรหัสตามรูปแบบที่กำหนด FBCs จึงเป็นเครื่องมือในการกำหนดระเบียบในการพัฒนาที่ดินโดยการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่สามารถคาดการณ์ได้ โดยครอบคลุมไปถึงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ลักษณะทางสถาปัตยกรรม และพื้นที่สาธารณะ โดยเน้นไปที่การสร้างข้อกำหนดรูปแบบทางกายภาพ ในการสร้างข้อกำหนดในรูปแบบของข้อบัญญัติท้องถิ่น แนวคิดการสร้างรหัสตามรูปแบบที่กำหนด FBCs จึงเป็นทางเลือกในการควบคุมประสิทธิภาพในการควบคุมและยับยั้งข้อกำหนดการแบ่งเขตในรูปแบบเดิม เพื่อเป็นมาตรฐานการปฏิบัติสำหรับการสร้างรหัสข้อกำหนดการออกแบบชุมชนเมือง

2) แนวคิดการประเมินมาตรฐานรูปทรงอาคาร (Building Form Standards) สำหรับการประเมินความสมบูรณ์ขององค์ประกอบภายนอก (façade) ของอาคารในพื้นที่ย่านเมืองเก่าภูเก็ต ได้มีเกณฑ์การประเมินเบื้องต้น โดยแบ่งคะแนนตามองค์ประกอบอาคารออกเป็น 8 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สัดส่วน 15 คะแนน 2) ผนังชั้นบน 20 คะแนน 3) ผนังชั้นล่าง 20 คะแนน 4) หลังคา 15 คะแนน 5) ชั้นบน 10 คะแนน 6) เสาชั้นล่าง 10 คะแนน 7) พื้น/บันได 10 คะแนน และ 8) คุณค่าจากความแท้ เพิ่มคะแนน 20 คะแนน (King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, 2019: 4-32 – 4-33) ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนรวมที่ได้ นำไปสู่การจัดกลุ่มอาคารที่มีคุณค่าในย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและความสมบูรณ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมากกว่า 90 % ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเก่าแท้ (authenticity) หาได้ยาก (rarity) มีความโดดเด่นที่เฉพาะตัว (uniqueness) หรือมีประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง ประเภทที่ 2 อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและความสมบูรณ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม 80 - 90 % ประเภทที่ 3 อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและความสมบูรณ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมต่ำกว่า 80 % และประเภทที่ 4 อาคาร สิ่งก่อสร้าง หรือพื้นที่ว่างที่สร้างขึ้นใหม่ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสอดคล้องกลมกลืน และเหมาะสมกับพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต (King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, 2019: 4-20 – 4-21) จากเกณฑ์ดังกล่าวได้ทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มอาคารในส่วนประเภทที่ 1 - 3 ที่นำมาต่อยอดในของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นต่อไป สำหรับกลุ่มอาคารในประเภทที่ 4 ทางผู้วิจัยต้องทำการสำรวจและคัดเลือกอาคารประเภท

ดังกล่าวเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาประเด็นรูปแบบความสัมพันธ์ของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยในย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตต่อไป

3) แนวคิดการประเมินมาตรฐานสถาปัตยกรรม (Architectural Standard) ประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2560 ได้มีคำสั่งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า ที่ 8/2560 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต ซึ่งมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอาคารหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานราชการอื่น โดยไม่ครอบคลุมอาคารของเอกชน จึงได้มีคำสั่งจังหวัดภูเก็ต ที่ 4675/2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อช่วยเหลือพิจารณากันกรอกรูปแบบหรือแบบแปลนอาคารของรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐอย่างอื่นที่อาจพียงมีในบริเวณเมืองเก่าภูเก็ตแทนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตเป็นเบื้องต้น โดยคณะทำงานฯ ได้ใช้เกณฑ์การประเมินดังกล่าวได้อ้างอิงจากเกณฑ์มรดกทางสถาปัตยกรรมของเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ในการประเมินอาคารในลักษณะเดียวกัน โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับย่านเมืองเก่าภูเก็ต แบบฟอร์มดังกล่าวจัดทำโดย คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย 4 หัวข้อหลัก ได้แก่

1. รูปแบบภายนอกอาคารและองค์ประกอบของอาคาร (50%)
2. รูปแบบภายในอาคารและผลกระทบต่อโครงสร้าง (30%)
3. ชุมชนและบริบทของย่านเมืองเก่า (20%) และ
4. คุณค่าด้านอื่น ๆ (10%)

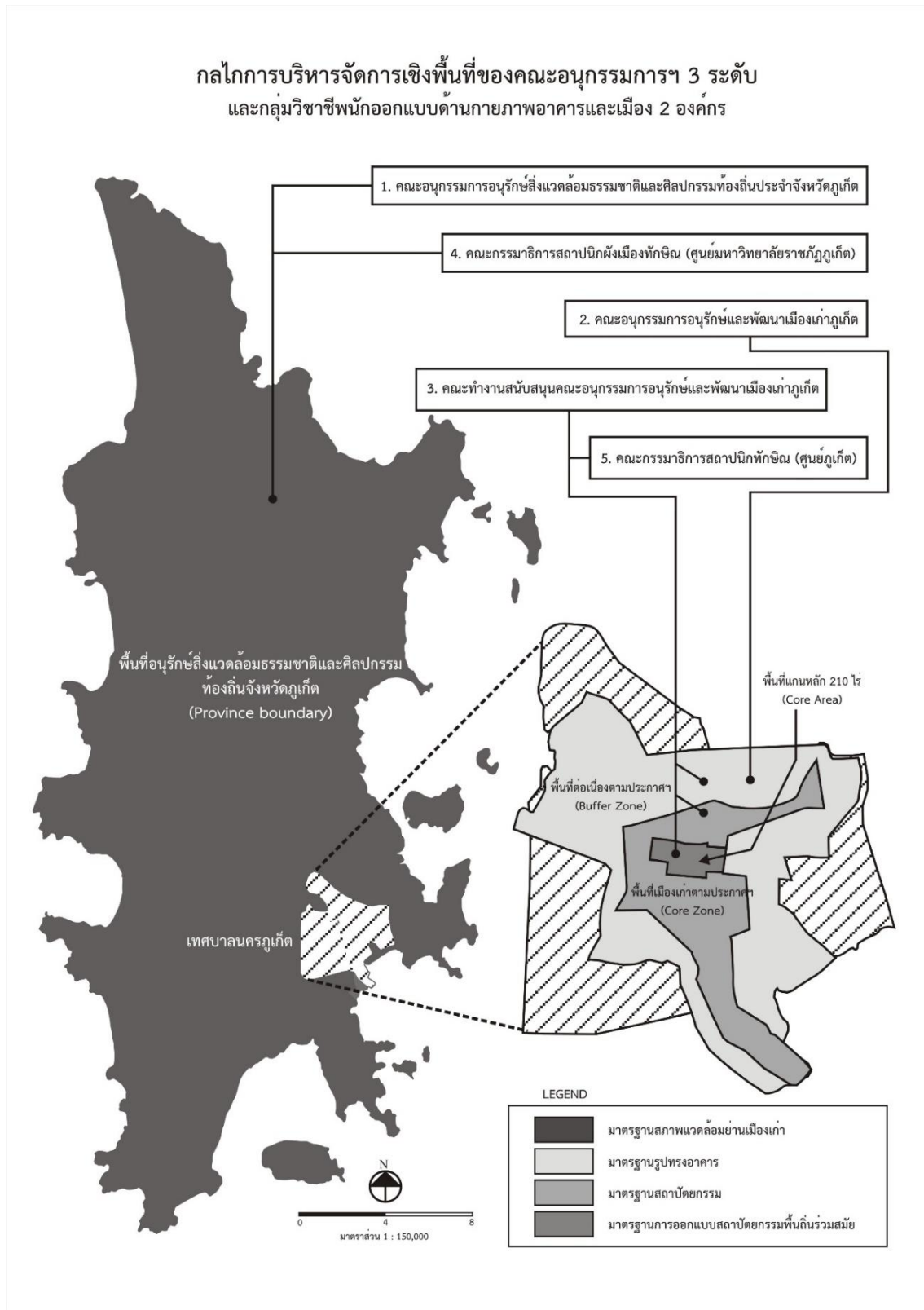
4) แนวทางวิธีการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย (Contemporary Vernaculars Design) วิธีการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยจะนำไปสู่รูปแบบของการสร้างคุณค่าทางธุรกิจ ลักษณะเฉพาะ ในพื้นที่ของการรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น แนวทางในการสร้างคุณภาพของงานออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย ประกอบด้วย 8 แนวทาง (Nash, 2016: 18-25) ดังนี้ 1) การคำนึงถึงภูมิทัศน์และสถานที่ (Place and landscape) การออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย จะต้องสร้างสรรค์งานที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานด้านภูมิทัศน์ที่เกิดจากความต้องการ การรับรู้ต่อสถานที่ (sense of place) ความเป็นอัตลักษณ์ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ซึ่งนำไปสู่รูปลักษณ์ของบริบทที่เหมาะสม 2) สร้างแนวทางการออกแบบ (Design) โดยอาศัยปัจจัยของความสมดุลด้านการค้นคว้าข้อมูล ความต้องการของความเป็นร่วมสมัย ภูมิอากาศ และบริบทของพื้นที่ แนวคิดของภูมิภาคนิยม (regionalism) รวมถึงพื้นที่บริบทรอบ ๆ ชุมชน 3) ใช้ขนาดที่เหมาะสม (Scale) หลักการพื้นฐานที่ควรรู้ คือ การมาตรฐานสัดส่วนของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและดั้งเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ 4) การศึกษาลักษณะสามัญ (The Ordinary) ลักษณะสามัญพื้นฐานของประเภทงานสถาปัตยกรรมในลักษณะต่าง ๆ วัสดุอิฐ ดิน หิน ที่ใช้ในการก่อสร้าง 5) นำไปสู่ความยั่งยืนและสภาพภูมิอากาศ (Sustainable and climate) การคำนึงถึงภูมิอากาศในการออกแบบที่อยู่อาศัยเมื่อต้องการสร้างอาคาร โดยมองเป้าหมายไปที่รูปทรงอาคาร 6) งานช่างและความเชี่ยวชาญ (Craft) งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจะเป็นงานที่ต้องใช้แรงงานผู้คนและทำโดยช่างผู้ชำนาญ โดยคำนึงถึงวัสดุท้องถิ่นในบริบทที่ตั้งเป็นวัสดุในการก่อสร้าง ซึ่งผสมผสานกับความเชี่ยวชาญของเทคนิคการก่อสร้างในท้องถิ่น 7) บริบทชุมชน (Community) งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นมักมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันโดยทั่วไปในชุมชน ทั้งทักษะเชิงช่างและลักษณะการก่อสร้าง ทั้งนี้ การออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยต้องอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นแนวทางเดียวกันในอนาคต และ 8) การเรียนรู้จากอดีต (Learning from the past) การเรียนรู้งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในกรณีศึกษาต่าง ๆ ทั้งรูปแบบที่อยู่อาศัยสมัยใหม่ ผสมผสานกับที่อยู่อาศัยในอนาคต ดังภาพที่ 1

สรุปได้ว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย เป็นการนำเสนอความเข้าใจและตัวอย่างของสถาปัตยกรรมแบบยั่งยืน โดยการสร้างอาคารด้วยคนในท้องถิ่น เป็นรูปแบบเฉพาะของชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้วัสดุท้องถิ่น ซึ่ง

ชาวบ้านสามารถพัฒนาเทคโนโลยีความยั่งยืนให้เป็นสภาวะน่าสบาย ซึ่งเป็นแนวทางในการนำองค์ความรู้บางอย่างมาใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงเป็นการนำเสนอรูปแบบวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สร้างด้วยแรงงานคน และไม่ได้มีรูปแบบสำเร็จรูปจากอุตสาหกรรม แต่ปรับให้เข้ากับการใช้วัสดุท้องถิ่นที่สามารถหาได้ในบริบทแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนนั้น ๆ

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการนำองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมดั้งเดิมมาตีความและประยุกต์ใช้ในส่วนเปลือกอาคาร ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 2 กลุ่มตัวแทนจากหน่วยงานราชการตามคำสั่งแต่งตั้งทางกฎหมายในการกำกับดูแลพื้นที่ทางด้านกายภาพชุมชนเมือง

ที่มา: ผู้วิจัย

ลำดับ	ขอบเขตเชิงพื้นที่	คำสั่งทางการปกครอง	กลไกการบังคับใช้ของประเทศไทย (ลำดับศักดิ์ทางกฎหมาย)	อำนาจกลไกการบริหารจัดการ (Key Success)	อำนาจกลไกการบริหารจัดการ ครอบคลุมทั้งจังหวัด	องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับ การออกแบบ	แนวทางการออกแบบ และควบคุม
1.	พื้นที่แกนหลัก 210 ไร่ (Core Area)	โครง (ร่าง) เทศบัญญัติท้องถิ่น ย่านเมืองเก่าภูเก็ต (เทศบาลนครภูเก็ต)	- กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม จังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2554 - ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่ และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563	คณะกรรมการควบคุมอาคารเมืองเก่า ภูเก็ต (คำสั่งเทศบาลนครภูเก็ต) คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการ อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา เมืองเก่าภูเก็ต	คณะกรรมการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและ ศิลปกรรมท้องถิ่น ประจำจังหวัด ภูเก็ต	กรมการ สถาปัตย์ ที่กษณ (ศูนย์ภูเก็ต)	แบบประเมินมาตรฐาน การออกแบบ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ร่วมสมัย
2.	พื้นที่เมืองเก่าตาม ประกาศ (Core Zone)	ประกาศคณะกรรมการ อนุรักษ์และพัฒนากรุง รัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมือง เก่าภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2560	- กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม จังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2554 - ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่ และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563	คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการ อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา เมืองเก่าภูเก็ต			แบบประเมินมาตรฐาน สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรม
3.	พื้นที่ต่อเนื่องตาม ประกาศ (Buffer Zone)	ประกาศคณะกรรมการ อนุรักษ์และพัฒนากรุง รัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมือง เก่าภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2560	- กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม จังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2554 - ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่ และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563	คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการ อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา เมืองเก่าภูเก็ต			แบบประเมินมาตรฐาน สภาพแวดล้อม ย่านเมืองเก่าภูเก็ต

ภาพที่ 3 สรุปการจัดหมวดหมู่ขอบเขตพื้นที่และมาตรการทางกฎหมาย และคณะกรรมการแต่ละชุดที่มีความเกี่ยวข้อง และแบบประเมินที่จะใช้ประเมินกลุ่มตัวอย่างแต่ละชุด ที่มา: ผู้วิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาภาพลักษณ์ในย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต ด้วยงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาขอบเขตมาตรการทางกฎหมาย รวมถึงคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตชุดต่าง ๆ และกลุ่มองค์กรนักออกแบบทั้งสถาปนิกและสถาปนิกผังเมือง 2 องค์กร ซึ่งได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ศึกษา โดยครอบคลุมทั้งหมด 3 ส่วน คือ 1. พื้นที่ตามแผนที่ท้ายประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2560 จำนวน 2 บริเวณ ได้แก่ 1) พื้นที่เมืองเก่าตามประกาศ (Core zone) และพื้นที่ต่อเนื่องตามประกาศ (buffer zone) 2) พื้นที่แกนหลัก 210 ไร่ (Core area) 2. พื้นที่ตามแผนที่ท้ายประกาศประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 และ 3. พื้นที่ตามขอบเขตการปกครองจังหวัดภูเก็ต ของคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้พื้นที่ศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยสามารถสรุปเพื่อแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 บริเวณ ดังนี้ 1) เขตพื้นที่แกนหลัก (Core area) มีเนื้อที่ 210 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนในตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองภูเก็ต 2) เขตพื้นที่เมืองเก่าตามประกาศ (Core zone) มีเนื้อที่ 1.05 ตร.กม. ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนในตำบลตลาดใหญ่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต 3) เขตพื้นที่ต่อเนื่องตามประกาศ (Buffer zone) มีเนื้อที่ 3.36 ตร.กม. ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนในตำบลตลาดใหญ่ ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมืองภูเก็ต และ 4) เขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต (province boundary) มีเนื้อที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดภูเก็ต และเกาะบริวารตามขอบเขตการปกครอง ดังภาพที่ 2

2. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยงานวิจัยมีคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการงานออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นที่ร่วมสมัยในย่านเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ให้แก่อำเภอเมืองเก่าภูเก็ตได้อย่างไร จึงต้องใช้หลักการและทฤษฎีหลายส่วนมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดตามกฎบัตรการอนุรักษ์มรดกการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมพื้นที่ใน 5 ประเด็น ดังนี้ 1) แนวคิดด้านการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม 2) แนวคิดการออกแบบงานสถาปัตยกรรมพื้นที่ร่วมสมัย 3) แนวคิดการนำรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นที่แบบประเพณีในการจัดทำข้อกำหนดการออกแบบชุมชนเมือง 4) แนวคิดการสร้างภาพลักษณ์ให้เมืองด้วยงานสถาปัตยกรรมพื้นที่ร่วมสมัย และ 5) แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยลักษณะทางกายภาพของอาคารและสภาพแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research)

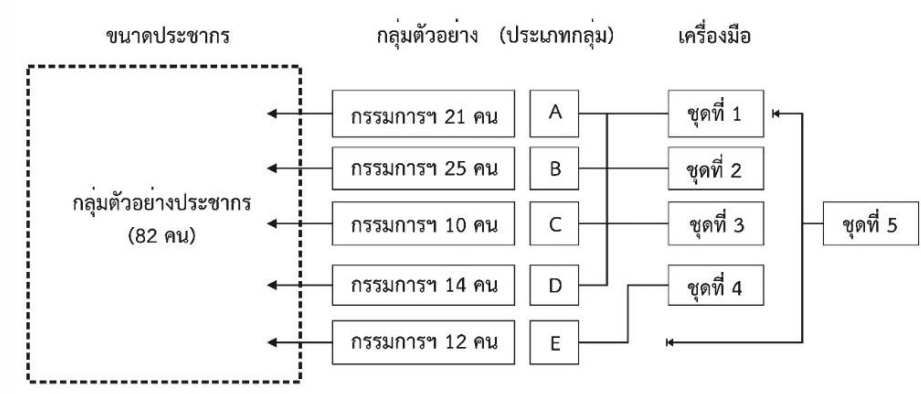
เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม โดยการทำแบบสอบถามเชิงลึก และข้อเสนอแนะความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการในการวิจัยภาคสนามไว้ 2 วิธี คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งหมด 5 กลุ่ม เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่น่าสู่กระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ในประเด็นเรื่องความสวยงาม ความเหมาะสม และความกลมกลืนที่เกิดขึ้นภายในย่านเมืองเก่า โดยการเลือกวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) เพื่อให้ได้คุณลักษณะที่เหมาะสมของประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และมีคุณสมบัติตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีบทบาทกำกับดูแลพื้นที่ตามประกาศเขตเมืองเก่าภูเก็ต อ.เมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต พ.ศ. 2560 2) เป็นผู้ที่มีบทบาทกำกับดูแลพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต 3) เป็นผู้ที่มีบทบาทกำกับดูแลกฎกระทรวงบังคับใช้ผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2554 และ 2558 4) เป็นผู้ที่มีบทบาทกำกับดูแลประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 5) เป็นผู้แทนที่กำกับดูแลพื้นที่ตามโครงสร้างที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งส่วนราชการภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่น และ 6) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความรู้ในเรื่องที่ทำการวิจัย ดังภาพที่ 3

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับวัตถุประสงค์ในการสร้างแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์ของเมือง โดยใช้งานสถาปัตยกรรมพื้นที่ร่วมสมัยที่นำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองเก่าภูเก็ต เพื่อต้องการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในเครื่องมือประเมินทางด้านสถาปัตยกรรมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละกลุ่มและมุมมองการให้ความสำคัญของประเด็นหัวข้อการอนุรักษ์จากความคิดเห็นรวมของคณะกรรมการส่วนใหญ่ มีการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรที่มีส่วนร่วมในพื้นที่ศึกษา ประกอบไปด้วยคณะบุคคล 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต 2) กลุ่มคณะอนุกรรมการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต 3) กลุ่มคณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต 4) กลุ่มกรมการสถาปนิกทักษิณ (ศูนย์ภูเก็ต) สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และ 5) กลุ่มกรมการสถาปนิกผังเมืองทักษิณ (ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต) โดยกลุ่มตัวอย่างอยู่ในส่วนกระบวนการสอบถาม เพื่อหาข้อสรุปในส่วนผลการศึกษา

โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ภาพรวมจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่มีความแตกต่างกันตามโครงสร้างของกฎหมายและพื้นที่ศึกษา (stratified sampling) โดยการสุ่มชั้นภูมิแบบมีสัดส่วน (proportionate stratified random sampling) จากกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมด 82 คน ในการเข้าร่วมโครงการเป็นอาสาสมัครโครงการวิจัยเป็นไปโดยความสมัครใจของอาสาสมัคร และให้อิสระอาสาสมัครถอนตัวหากไม่สะดวกจะเข้าร่วมให้ข้อมูล โดยมีการระบุในส่วนท้ายของแบบสอบถามที่จะไม่ระบุชื่อหรือทำแบบสอบถามของผู้วิจัย ในช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยการจัดประชุมคณะกรรมการฯ แต่

ละกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือผู้แทนเข้าร่วมการประชุมในวาระที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลโครงการวิจัยตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม 2565 – กุมภาพันธ์ 2566 โดยผลที่ได้รับ คือ แนวทางการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้คณะกรรมการแต่ละกลุ่มมีเครื่องมือในการประเมินและพิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ตตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังภาพที่ 4 และตารางที่ 1

ภาพที่ 4 แสดงเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและการสุ่มชั้นภูมิแบบมีสัดส่วน ที่มา: ผู้วิจัย

ตาราง 1 สรุปการจำแนกขนาดตัวอย่าง พื้นที่ศึกษาและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ที่มา: ผู้วิจัย

ลำดับ	ขนาดของตัวอย่างที่เป็นตัวแทน	พื้นที่ศึกษา	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
1.	คณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต	ระดับจังหวัด	จำนวน คน 21 (กลุ่ม A)
2.	คณะกรรมการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต	พื้นที่เมืองเก่าตามประกาศฯ	จำนวน คน 25 (กลุ่ม B)
3.	คณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา เมืองเก่าภูเก็ต	พื้นที่เมืองเก่าตามประกาศฯ พื้นที่ผังเมืองรวม และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	จำนวน คน 10 (กลุ่ม C)
4.	กรมการสถาปนิกผังเมืองทักษิณ (ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต)	ระดับจังหวัด /พื้นที่เมืองเก่าตามประกาศฯ	จำนวน คน 14 (กลุ่ม D)
5.	กรมการสถาปนิกทักษิณ (ศูนย์ภูเก็ต) สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์	ระดับจังหวัด /พื้นที่เมืองเก่าตามประกาศฯ	จำนวน คน 12 (กลุ่ม E)
รวม			82 คน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's scale) ซึ่งเป็นข้อคำถามที่แสดงเจตคติหรือความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แบ่งออกเป็น 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้ 1) 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด 2) 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก 3) 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 4) 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย และ 5) 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด โดยผลการวิจัยมีรายละเอียดตามแบบประเมินแต่ละชุด ดังนี้

1) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นมาตรฐานสภาพแวดล้อมย่านเมืองเก่า (Urban Design Standards) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ จำนวน 21 ท่าน มีความเห็นว่า แผนผังการควบคุม (The Regulating Plan) ผู้ดูแลการบริหารจัดการพื้นที่ (Administration) มาตรฐานพื้นที่สาธารณะ (Public Space Standards) มาตรฐานรูปทรงอาคาร (Building Form Standards) มาตรฐานบล็อก (Block Standards) มาตรฐานประเภทอาคาร (Building Type Standards) มาตรฐานสถาปัตยกรรม (Architectural Standards) มีความสำคัญระดับมาก รองลงมา มาตรฐานที่ดินด้านหน้าอาคาร (Frontage Type Standards) มีความสำคัญระดับปานกลาง

2) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นมาตรฐานรูปทรงอาคาร (Building Form Standards) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต จำนวน 25 ท่าน มีความเห็นว่า สัดส่วนอาคาร มีความสำคัญระดับมากที่สุด รองลงมา ผนังชั้นบน ผนังชั้นล่าง หลังคา เสาชั้นบน เสาชั้นล่าง มีความสำคัญระดับมาก และพื้น มีความสำคัญระดับปานกลาง

3) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นมาตรฐานสถาปัตยกรรม (Architectural Standards) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มคณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต จำนวน 10 ท่าน มีความเห็นว่า รูปแบบภายนอกอาคารและองค์ประกอบของอาคาร มีความสำคัญระดับมากที่สุด รองลงมา ชุมชนและบริบทของย่านเมืองเก่า มีความสำคัญระดับมาก และรูปแบบภายในอาคารและผลกระทบกับโครงสร้าง และคุณค่าด้านอื่น ๆ มีความสำคัญระดับปานกลาง

4) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย (Contemporary Vernacular Architecture Design) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มกรมการสถาปนิกทักซิณ ศูนย์ภูเก็ต จำนวน 21 ท่าน มีความเห็นว่า การคำนึงถึงภูมิทัศน์และสถานที่ (place and landscape) มีความสำคัญระดับมากที่สุด รองลงมา การสร้างแนวทางการออกแบบ (design) การใช้ขนาดที่เหมาะสม (scale) การศึกษาลักษณะสามัญ (ordinary) ในงานก่อสร้าง การนำไปสู่ความยั่งยืนและเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ (sustainable and climate) การอนุรักษ์งานช่างและความเชี่ยวชาญ (craft) การออกแบบภายใต้บริบทชุมชน (community context) และการศึกษาเรียนรู้จากอดีต (learning from the past) มีความสำคัญระดับมาก

5) แบบสอบถามระดับความคิดเห็นมาตรฐานสภาพแวดล้อมย่านเมืองเก่า (Urban Design Standards) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มกรมการสถาปนิกผังเมืองทักซิณ มีความเห็นว่า แผนผังการควบคุม (The Regulating Plan) มาตรฐานพื้นที่สาธารณะ (Public Space Standards) มาตรฐานรูปทรงอาคาร (Building Form Standards) มาตรฐานที่ดินด้านหน้าอาคาร (Frontage Type Standards) มาตรฐานบล็อก (Block Standards) มาตรฐานประเภทอาคาร (Building Type Standards) และมาตรฐานสถาปัตยกรรม (Architectural Standards) มีความสำคัญระดับมาก และผู้ดูแลการบริหารจัดการพื้นที่ (Administration) มีความสำคัญระดับน้อย

สรุปผลและอภิปราย

ผลการวิจัยจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม โดยผ่านการจำแนกเครื่องมือแบบสอบถามทั้ง 5 ประเภท ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละชุดที่มีความสำคัญแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพบว่า คณะกรรมการแต่ละกลุ่มมีความเข้าใจในเนื้อหาของเครื่องมือแบบสอบถามตามบทบาท อำนาจหน้าที่ของตนเองที่ได้รับตามคำสั่งแต่งตั้งทางการปกครอง แต่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในมาตรการทางกฎหมายแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต รวมถึงเรียนรู้แนวคิดเกณฑ์การประเมินอาคารที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรม

พื้นถิ่น รวมถึงการรักษาสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของย่านเมืองเก่า นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม ควรทำความเข้าใจในเชิงวิชาการทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ การวางแผนเมือง และการออกแบบชุมชนเมืองให้มากขึ้น เพื่อแยกบทบาทของคณะกรรมการแต่ละชุดตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการดังกล่าวถือเป็นตัวแทนของภาคประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ และอำนาจหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายที่แตกต่างกันในแต่ละระดับสำหรับการประเมินตรวจสอบโดยแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญของเครื่องมือในการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัดภูเก็ต ผลสรุปพบว่ากลุ่มคณะกรรมการดังกล่าว ให้ความสำคัญกับการมีแผนผังการควบคุม การมีผู้ดูแลบริหารจัดการพื้นที่ และมาตรฐานประเภทอาคาร มากที่สุดเนื่องจากหากไม่มีแผนและผัง รวมถึงผู้ดูแลพื้นที่จะทำให้ไม่สามารถดูแลลักษณะทางสถาปัตยกรรมอาคารแต่ละบริเวณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อสังเกตดังกล่าวตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มนี้ ไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานสภาพแวดล้อมของพื้นที่สาธารณะ หรือสภาพแวดล้อมของย่านและภูมิทัศน์ชุมชน เนื่องจากความเข้าใจตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนั้นยังมองการอนุรักษ์ลักษณะทางสถาปัตยกรรมมากกว่าการรักษาสภาพแวดล้อมและชุมชนของย่านเมืองเก่า ในภาพรวมตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

2) กลุ่มคณะกรรมการการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต ผลสรุปพบว่า คณะกรรมการกลุ่มนี้ให้ความสำคัญต่อสัดส่วนอาคาร หลังคา และเสาชั้นบนมากที่สุด ทำให้เห็นว่าคณะกรรมการดังกล่าวไม่ได้มุ่งเน้นการให้ความสำคัญภายในอาคาร แต่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ของงานสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเฉพาะพื้นที่ที่มองเห็นได้ด้วยตา ในมุมมองของผู้มาเยือนที่สามารถสัมผัสกับกายภาพของย่านได้โดยง่าย แต่ไม่ได้เน้นรายละเอียดของอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่เป็นองค์ประกอบของอาคาร แต่เน้นไปที่กรอบภายนอกของอาคารเป็นหลัก ซึ่งตามบทบาทหน้าที่แล้วมาตรฐานรูปทรงอาคารนั้นมีความสำคัญในการพิจารณาและตรวจสอบงานสถาปัตยกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อพื้นที่ในอนาคต และความเข้าใจต่อความลุ่มลึกในงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

3) กลุ่มคณะทำงานสนับสนุนคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าภูเก็ต ผลสรุปพบว่า บทบาทของคณะกรรมการกลุ่มนี้มีความสำคัญต่อการพิจารณางานออกแบบ ก่อสร้าง ต่อเติม ดัดแปลง รื้อถอนอาคารดังกล่าวในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อพิจารณาตามความรู้ความเชี่ยวชาญในเชิงของการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยเน้นที่การให้ความสำคัญต่อรูปแบบภายนอกอาคารและองค์ประกอบของอาคาร และรูปแบบภายในอาคารและผลกระทบต่อโครงสร้าง รวมถึงผลกระทบกับชุมชนและบริบทของย่านเมืองเก่า ทั้งนี้ กลุ่มคณะกรรมการชุดนี้จึงต้องมีความลุ่มลึกในมาตรฐานทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าภูเก็ต

4) กลุ่มคณะกรรมการสถาปนิกทักซิณ (ศูนย์ภูเก็ต) สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และกลุ่มกรรมาธิการสถาปนิกผังเมืองทักซิณ (ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต) ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม เป็นตัวแทนของนักวิชาชีพสถาปนิกที่มีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบพื้นที่กรณีศึกษาดังกล่าว มีความรู้ความเข้าใจในเครื่องมือแบบประเมินตามความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยกลุ่มกรรมาธิการสถาปนิกทักซิณ (ศูนย์ภูเก็ต) จะมีพื้นฐานความรู้ด้านสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าภูเก็ต และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภูเก็ตที่มีความแตกต่างกันในเชิงลึก ซึ่งต้องเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบสถาปัตยกรรมในย่านเมืองเก่าให้มากขึ้น ในกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยมีความเข้าใจแต่ต้องเพิ่มพูนความรู้และเทคนิคการออกแบบให้มากขึ้นตามประสบการณ์ ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มกรรมาธิการสถาปนิกทักซิณ (ศูนย์ภูเก็ต) ให้ความสำคัญกับการออกแบบภายในบริบทของชุมชน การคำนึงถึงภูมิทัศน์และสถานที่ และการออกแบบเพื่อความยั่งยืนที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ เพื่อสร้างแนวทางการออกแบบหรือข้อกำหนดการออกแบบของพื้นที่ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกฎบัตร

การอนุรักษ์มรดกการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย ที่ต้องการเน้นการสร้างข้อกำหนดของการออกแบบที่คำนึงถึง ความกลมกลืนของการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม ความสวยงามของภูมิทัศน์และถิ่นที่ รวมถึงการออกแบบ สถาปัตยกรรมยั่งยืน และนำไปสู่การควบคุมลักษณะทางกายภาพหรือแนวทางการออกแบบเฉพาะพื้นที่ หรือเทศบัญญัติ ท้องถิ่นในอนาคต

5) กลุ่มคณะกรรมการสถาปนิกผังเมืองทักษิณ (ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต) เป็นกลุ่มนักวิชาชีพสถาปนิกผัง เมืองที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เน้นการมององค์ประกอบของสภาพแวดล้อมของย่านเมืองเก่าภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า การมี ผู้ดูแลบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง รองลงมาคือการมีผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่ และการสร้างแนวทางการ ออกแบบมาตรฐานของพื้นที่สาธารณะ เป็นสิ่งที่สำคัญ จะเห็นได้ว่ากลุ่มกรรมการสถาปนิกผังเมืองทักษิณนั้นให้ความสำคัญ ต่อพื้นที่สาธารณะในการออกแบบชุมชนเมือง ตามหลักวิชาชีพการออกแบบชุมชนเมือง ผังแม่บท และผู้กำกับดูแลพื้นที่และ ผังแม่บท

6) อาสาสมัครทุกกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน สำคัญที่สุด การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน และการยกระดับคุณภาพของการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับย่านเมืองเก่าภูเก็ต

สรุปผลการอภิปราย เครื่องมือแบบประเมินของคณะกรรมการแต่ละกลุ่ม สอดคล้องตามความรู้ความเชี่ยวชาญใน เบื้องต้นตามบทบาทหน้าที่ แต่การเพิ่มพูนความรู้ให้ลุ่มลึกเฉพาะด้านของคณะกรรมการแต่ละกลุ่มจะมีความสำคัญมากขึ้น เพื่อให้บทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นของ การปรับปรุงสร้างมาตรฐานตามหลักวิชาการวางแผนและออกแบบเมือง ที่นำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรมในพื้นที่เฉพาะ เพื่อสร้างแนวทางการออกแบบและพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าภูเก็ตได้ อย่างเหมาะสมกับบริบทชุมชน โดยเป็นแนวทางการจัดทำข้อกำหนดกฎหมายสำหรับการออกแบบลักษณะทางกายภาพเชิง พื้นที่ตามแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าที่เหมาะสมกับเมืองภูเก็ตในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการออกแบบและพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต โดยสามารถแยกออกประเด็นที่สำคัญเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในกระบวนการออกแบบ 5 แนวทาง ดังนี้ 1) การให้ความสำคัญของผัง แม่บทการพัฒนาพื้นที่ 2) การให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการผู้ดูแลพื้นที่แต่ละระดับ 3) การให้ความสำคัญ กับมาตรฐานพื้นที่สาธารณะ มาตรฐานอาคาร และมาตรฐานสถาปัตยกรรม 4) การให้ความสำคัญกับการออกแบบภายใต้ บริบทของชุมชน การคำนึงถึงภูมิทัศน์และสถานที่ และการออกแบบเพื่อความยั่งยืนที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ เพื่อสร้าง แนวทางการออกแบบ และ 5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนเพื่อนำไปสู่ยกระดับคุณภาพของการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

2) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ จากผลสรุปที่ได้จากแบบสอบถามครั้งนี้ ได้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในเชิงพื้นที่สำหรับแนว ทางการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าภูเก็ตด้วยการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและนักท่องเที่ยว การดูแลหรือพัฒนาพื้นที่ย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่ ผ่านมานั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการนำผังแม่บทไปสู่การปฏิบัติ บทบาทของคณะกรรมการแต่ละส่วนยังไม่ได้มีความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างถ่องแท้ตามหลักวิชาการด้านการวางแผนและออกแบบเมือง การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจใน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละชุดตามแบบประเมินจะช่วยส่งเสริมและยกระดับศักยภาพของคณะกรรมการได้มากยิ่งขึ้น และนำไปสู่การสร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละชุด ระบบและกลไกการขับเคลื่อนของคณะกรรมการในแต่ละระดับ การกำหนดเกณฑ์การประเมินและพิจารณาที่ตรงตามเป้าหมายในการอนุรักษ์และพัฒนาที่เหมาะสมกับย่านเมืองเก่าภูเก็ต

References

- Department of Cultural Promotion. (2015). *Handbook for the application for registration of national intangible cultural heritage*. Ministry of Culture.
- Department of Public Works and Town & Country Planning. (2015). *Ministerial regulations on Phuket comprehensive town planning (no. 4) B.E. 2558 (2015) and (draft) ministerial regulations on comprehensive town planning of Phuket province*. Ministry of Interior.
- Haryangkul, W., Sethavorakit, B., & Klinmalai, S. (2011). *Environmental psychology: Fundamentals of creating and managing a livable environment*. G.B.P. Center.
- ICOMOS Thailand Association. (2011). *Thailand charter on cultural heritage sites management*. N.p.
- Inphanthang, V. (2011). The conservation of traditional Thai residential houses. *Journal of Government Housing Bank*, 7-12.
- King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (2019). *The master plan and city plan for preservation and development project of Phuket old town area*. King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang.
- Lertchanrit, T. (2016). *Cultural resource management* (2nd ed.). Sirindhorn Anthropology Center.
- Lorchai, J., Panin, O., & kerdhiri, K. (2015, July-December). Spatial characteristics in vernacular architecture: Approaches to the design of contemporary architecture. *Journal of Environment Design*, 2(2), 61-78.
- Nash, C. (2016). *Contemporary vernacular design: How British housing can rediscover its Soul*. RIBA.
- Natural Environment and Fine Arts Conservation Division. (2015). *Techniques for artistic environmental conservation operations*. Ministry of Culture.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The 12th National Economic and Social Development Plan B.E. 2560 – 2564*. National Economic and Social Development Council.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2005). *Systems for the preservation of the cultural environment*. National Economic and Social Development Council.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2014). *Project for studying, surveying, registering and mapping the old communities in the northern and southern areas: Registering the old communities in the southern areas*. National Economic and Social

Development Council.

- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2017). *Announcement of the Conservation and Development Committee of Rattanakosin and the Old City on the declaration of the area of the old Phuket town*. Ministry of Natural Resources and Environment.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2020). *Announcement of the Ministry of Natural Resources and Environment on the determination of the area and environmental protection measures in the area of Phuket B.E. 2563, and (Draft) the announcement of the Ministry of Natural Resources and Environment on the determination of the area and environmental protection measures in the area of Phuket*. Ministry of Natural Resources and Environment.
- Parolek, D. G., Parolek, K., & Crawford, P. C. (2008). *Form-based codes: A guide for planner, urban designers, municipalities, and developers*. John Wiley & Sons.
- Pathumanont, T. (2007). *Psychology of human interaction architecture*. Li-Zenn.
- Raksawin, K. (2015). *Concepts of Lanna Thai shophouse characteristics study*. Research Administration Center, Chiang Mai University Office.
- Ratayasu Wongchai, N. (2011). Cultural tourism development strategy. *Journal of Humanities*, 18(1), 44-45.
- Riangkrua, N. (2017). *Basics of architectural design*. Li-Zenn.
- Thongjua, S., & Wonglaksanaphan, A. (2023). *Research report on vernacular architecture design and development guidelines to promote cultural tourism in Phuket old town*. Phuket Rajabhat University.